

Regionstaben
Mikael Ferm
Tfn: 063147553
E-post: mikael.ferm@regionjh.se

2022-01-25

RS/743/2021

Förslag till svar på remiss Riksintressen i hälso- och sjukvården

S2021/06163

Bakgrund och sammanfattning av utredningen

En nationellt sammanhållen vårdinfrastruktur är en förutsättning för ett effektivt hälso- och sjukvårdssystem som har förmåga att svara mot befolkningens behov och förväntningar, såväl under normala förhållanden som i krissituationer.

En förutsättning för att det som genomförs i regionerna svarar mot nationella behov är att regionala planer och strategier för lokaler och fastigheter svarar mot nationella mål och reformer.

Utredningen har inte funnit några beskrivningar om att det sker en systematisk gemensam planering och prioritering mellan regioner, till exempel inom samverkansregionerna.

Behovet av vårdinfrastruktur påverkas av nationella reformer, såsom nära vård och koncentration av högspecialiserad vård. Utvecklingen med en större geografisk rörlighet för patienter, inklusive mer vård i patientens hem, kräver en sammanhängande vårdinfrastruktur, fysisk och digital, som stödjer hela vårdförloppet. Utredningens kartläggning och analys, tillsammans med de fördjupade studier som utredningen låtit göra, visar ett svagt eller obefintligt helhetsperspektiv mellan nationella reformer och investeringar i vårdinfrastrukturen.

Dagens fragmentiserade digitala struktur skapar hinder för vårdens utveckling. Bristen på gemensamma standarder för de digitala strukturer som byggts upp i regionerna medför hinder för effektiv digital kommunikation.

Det är utredningens bedömning att långsiktigt hållbara regler som träffar kommunala och regionala beslut, med en fungerande nationell kontrollmekanism, är en nödvändig åtgärd för att lösa de problem som utredningen redovisar.

Enligt utredningen saknas det i dag en gemensam definition av sjukhus och olika typer av sjukhus. Akutsjukhus kan till exempel ha olika betydelse såväl inom som mellan regioner. Den medicinska och medicintekniska utvecklingen påverkar även behoven av vårdbyggnader över tid. Reformen av typen god och nära vård samt en ökad koncentration av högspecialiserad vård är exempel på skeenden som påverkar och som bedöms påverka framtida lokalbehov. Mot denna bakgrund menar utredningen att fokus behöver vidgas från sjukhusen till det vidare begreppet vårdbyggnader.

Utredningens bedömning är att detta innebär att analysen måste riktas mot vårdinfrastrukturen och hur enskilda investeringar i såväl olika typer av vårdbyggnader som teknik och olika val av tekniska lösningar bidrar till en sammanhållen vårdinfrastruktur.

Det är utredningens bedömning att en nationellt sammanhållen vårdinfrastruktur är en förutsättning för ett effektivt hälso- och sjukvårdssystem som har förmåga att svara mot befolkningens behov under såväl normala förhållanden som i kris.

Utredningens förslag

Utredningen lämnar 4 förslag varav ett togs bort från utredningen i samband med remissen och enligt missiv.

De tre förslag som Region Jämtland Härjedalen har att lämna synpunkter på är då;

- Stärkt statlig styrning genom definierade riksintressen på hälso- och sjukvårdsområdet som ska beaktas vid regionala och kommunala beslut som påverkar vårdinfrastruktur.
- Reglering av interregional samverkan i utveckling av standarder på vårdbyggnadsområdet.
- Ökat statligt stöd till forskning inom området vårdinfrastruktur

Förslag om stärkt statlig styrning genom definierade riksintressen på hälso-och sjukvårdsområdet som ska beaktas vid regionala och kommunala beslut som påverkar vårdinfrastruktur

Kort om förslaget;

En lag om riksintressen på hälso- och sjukvårdsområdet införs. Regioner och kommuner ska vid beslut som påverkar hälso- och sjukvårdens infrastruktur beakta riksintressena. Regeringen bemyndigas att besluta om på vilka områden det finns riksintressen. Ett antal statliga myndigheter utses med uppdrag att precisera riksintressena, bland annat avseende beredskap, kompetensförsörjning, nationella reformer, forskning och utbildning, samt digital infrastruktur. Representanter för patienter och professioner ska involveras. Socialstyrelsen ges ett samordnande ansvar för riksintressena på hälso- och sjukvårdsområdet. En tillsynsmyndighet granskar att riksintressena beaktas av regionerna och kommunerna. Om riksintressena inte beaktas i tillräcklig grad ska tillsynsmyndigheten upphäva det regionala eller kommunala beslutet eller förelägga regionen eller kommunen att vidta lämpliga åtgärder.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Region Jämtland Härjedalens svar:

Region Jämtland Härjedalen ser det angeläget att ha ett nationellt perspektiv på vissa samhällsviktiga verksamheter och särskilt gällande krishantering, krisberedskap och totalförsvaret. Finns det såsom påpekas i utredningen redan idag krav och förväntningar så är det bra att det tydliggörs på ett bättre sätt framöver.

Ett annat sådant område som också omnämns i utredningen är digitalisering och tillämpning av gemensamma standarder syftande till att säkerställa digital kommunikation och interoperabilitet. Här har det funnits ett behov tidigare och som med all sannolikhet kommer att bli än viktigare i framtiden.

Det finns dock ett antal risker och problem med detta förslag från utredningen;

- Det framgår inte helt tydligt vilket problem som avses lösas med detta förslag. Regionen ser en stor risk till att fokus hamnar på stödfunktioner istället för att utgå från hälso- och sjukvårdens processer och behov.
- Regionen ser ett problem med den demokratiska processen och inte minst med överprövning av beslut och därmed också ansvarsutkrävandet
- Vidare ses också en risk att det blir många riksintressen att beakta och som ska vara bindande föreskrift. Här föreligger sannolikt utökad administration som inte kan vara försvarbart för det syfte som avses. Därtill behövs kompetens av alla riksintressen regionalt för att exempelvis kunna bereda underlag vilket åtminstone för små regioner i dagsläget inte finns.
- Ur ett glesbygdsperspektiv kan man skönja i utredningen att man vill styra exempelvis lokalisering av akutsjukhus och högspecialiserad vård såsom ett riksintresse. Härvid föreligger en uppenbar risk att regionerna tappar självstyret utifrån de regionala förutsättningarna. Dessutom sker ju detta redan idag inom sjukvårdsregionerna (exempel norra sjukvårdsregionen) och regionen ser inte att det behövs nya instanser.

Sammantaget kan inte Region Jämtland Härjedalen stödja detta förslag i utredningen.

Förslag om reglering av interregional samverkan i utveckling av standarder på vårdbyggnadsområdet.

Kort om förslaget;

I hälso- och sjukvårdslagen införs en bestämmelse om att regioner ska samverka med andra regioner i frågor om planering och utveckling av vårdens lokaler. Syftet med samverkan är att bidra med kunskapsöverföring mellan regioner. Samverkan ska särskilt ta sikte på att producera standardiserade definitioner och modeller för planering och utveckling av vårdens lokaler. Genom bestämmelsen förtydligas regionernas befintliga samverkansansvar genom att det i lagen anges att i frågor om planering av vårdens lokaler ska regioner samverka sinsemellan.

Förändringen ska träda i kraft den 1 juli 2022

Region Jämtland Härjedalens svar:

Region Jämtland Härjedalen anser att den nationella samordningen kan ske genom PTS (Programteknisk standard) där alla regioner är med. Detta forum har de senaste åren utvecklats positivt och kan utgöra den arena som efterfrågas i utredningen. Här kan också initiativ tas till exempelvis standardisering.

Region Jämtland Härjedalen stödjer inte detta förslag i utredningen med anledning av ovanstående svar.

Förslag om ökat statligt stöd till forskning inom området vårdinfrastruktur

Kort om förslaget;

Staten stärker området vårdinfrastruktur genom ytterligare forskningsmedel, samt övertar ansvaret för finansiering av Centrum för vårdens arkitektur (CVA) vid Chalmers tekniska högskola

Region Jämtland Härjedalens svar;

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på förslaget och anser att det är viktigt att regionerna har möjlighet att ha inflytande och forskningsområdena, även med annan finansiering än direkt från regionerna.

Regionen ser gärna att staten kan ta all finansiering och utveckla verksamheten, inte minst då regionen ser att kostnaderna kan öka om alla förslag skulle realiseras. Detta då det bland annat saknas kompetens för små regioner inom avseende riksintressen och även kan fördyra nybyggnationer.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Eva Hellstrand (C)
Regionstyrelsens ordförande

Anders Byström
Tf. regiondirektör